

Stockholm 17 mars 2025

Till Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: s.sl@regeringskansliet.se

Svar på remiss S2024/02100 avseende Bättre tillsammans – Förslag till en uppdaterad nationell cancerstrategi

SVL är en branschorganisation som representerar svenska dryckesföretag med både egen produktion och importverksamhet av vin och spritdrycker. Vi arbetar aktivt med frågor om alkoholpolitik, relationerna till Systembolaget samt frågor knutna till en sund dryckeskultur och hur våra produkter konsumeras. Vi har ett 50-tal medlemmar som säljer sina produkter till Systembolaget samt till företag med serveringstillstånd, främst hotell och restauranger.

Med anledning av remissen S2024/02100 avseende Bättre tillsammans – Förslag till en uppdaterad nationell cancerstrategi vill Sprit & Vinleverantörsföreningen ("SVL") lämna följande svar. SVL:s remissvar omfattar endast de delar som rör alkoholperspektivet.

Inledande kommentar

SVL och dess medlemmar är mycket väl medvetna om de risker och skadeverkningar som skadlig alkoholkonsumtion kan medföra samt att risken för cancer ökar ju mer alkohol som en individ konsumerar. Vi tar detta på stort allvar och vi arbetar därför sedan länge på ett flertal olika sätt med dessa frågor:

- Sprida kunskap om vikten av måttfull konsumtion av alkohol.
- Ansvarsfull marknadsföring och konsumentinformation om riskerna med alkoholhaltiga produkter.
- Branschgemensamma initiativ för att förskjuta ungdomars debutålder gällande konsumtion av alkohol.

Alkoholens påverkan på cancerrisken

Cancer är en multifaktoriell sjukdom och med en hög andel av icke-modifierbara riskfaktorer. Endast vissa cancertyper är förknippade med olika dryckesmönster och förhållandet är relativt komplext.

International Agency for Research on Cancer (IARC) klassificerar cancerframkallande ämnen utifrån faror. Det innebär att ett ämne kan klassas som cancerframkallande även om risken för en specifik cancertyp ökar först vid höga exponeringsnivåer. Det finns cirka 190 olika kända cancertyper. Enligt IARC och World Cancer Research Fund/American Institute for Cancer Research är alkoholkonsumtion associerad med 9 cancertyper, medan riskökning/-minskning kan mätas vid olika exponeringsnivåer¹:

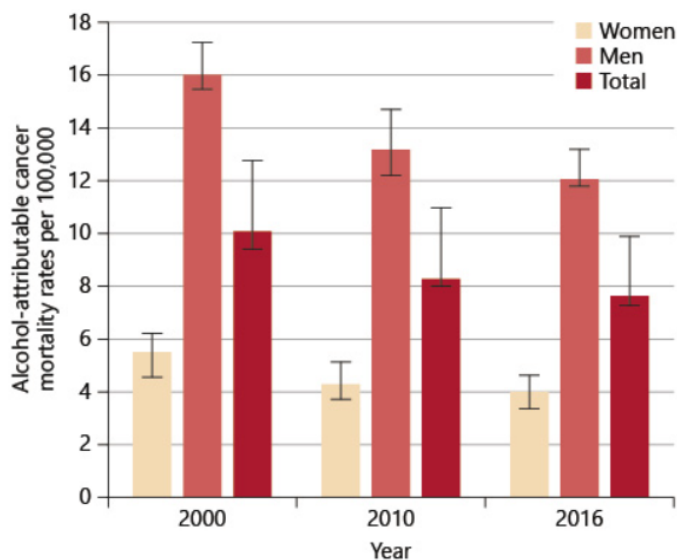
¹ <https://www.wcrf.org/diet-activity-and-cancer/risk-factors/alcoholic-drinks-and-cancer-risk/>

- cancer i munnen, svalget och struphuvudet, matstrupscancer, bröstcancer (relativ riskökning oavsett konsumtionsnivå)²,
- kolorektal cancer (relativ riskökning vid intag av mer än 30 g/dag (3 standarddrycker) och ingen mätbar riskökning under 30 g/dag),
- magcancer, levercancer (relativ riskökning vid intag av mer än 45 g/dag (4,5 standarddrycker) och ingen mätbar riskökning under 45 g/dag) och
- njurcancer (den relativa risken minskar med upp till 30 g/dag).

I sammanhanget bör inte enbart den relativa risken tas i beaktning utan även den absoluta risken. Till exempel är den absoluta risken att utveckla bröstcancer under en livstid även utan alkoholkonsumtion cirka 12,5 % (1 av 8). Om kvinnor konsumerar upp till 12,5 g/dag (lite mer än en standarddryck) ökar den absoluta risken till 13 % (1 av 7,7). Familjehistoria och andra faktorer har en inverkan, och riskuppskattningarna kommer därför med en viss grad av osäkerhet.

Dödligheten i cancer orsakad av alkohol har minskat i EU under decennier (-25 % hos män och -27 % hos kvinnor)³.

Alcohol-attributable cancer mortality rates per 100,000 since 2000 and 95% confidence intervals. (Source: Own calculations based on Shield et al. [23]).

Fokus på att motverka den skadliga alkoholkonsumtionen

Utredningen betonar vid flera tillfällen behovet av att bekämpa den skadliga alkoholkonsumtionen. I det sammanhanget lyfts även EU:s cancerstrategi, EU Beating Cancer Plan, som vars fokus är att minska just den skadliga konsumtionen av alkohol. Bland annat innefattar EU:s cancerstrategi ett mål om en relativ minskning med minst 10 procent av den skadliga alkoholkonsumtionen till 2025. Utredningen fastslår vidare att detta mål även är relevant för Sverige, något som SVL instämmer kring.

² Enligt Yoon-Jung Choi et al. 2018. Light Alcohol Drinking and Risk of Cancer: A Meta-Analysis of Cohort Studies. Cancer Research & Treatment, 50(2): 474-87 börjar en dödlighetsriskökning vid en exponeringsnivå över 24-30g/dag.

³ Rehm & Shield. 2020. Alcohol Use and Cancer in the European Union. European Addiction Research, Karger.

I sammanhanget är det relevant att lyfta den konsumtionsutveckling som skett de senaste 20 åren med drastiskt minskande alkoholkonsumtion, framför allt bland ungdomar. Enligt Centralförbundet för Alkohol och Narkotikaupplysning (CAN) har totalkonsumtionen av alkohol minskat med närmare 20 % sedan 2004 bland befolkningen i stort^{4 5} och motsvarande siffra för ungdomar i gymnasiets år 2 är 61 %⁶. Under denna tidsperiod har även berusningsdrickandet minskat drastiskt i alla åldersgrupper. Denna utveckling ser SVL mycket positivt på.

De flesta konsumenter är medvetna om att hög alkoholkonsumtion inte bidrar positivt till deras fysiska hälsa. Så gott som alla människor som väljer att dricka alkoholhaltiga drycker gör det som en del av en god måltid och i social samvaro, för smak och gemytlighet, med andra ord inte för fysiska hälsofördelar. Den stora majoriteten av alkoholkonsumenterna i Sverige och i EU konsumerar alkoholhaltiga drycker med måtta. Studier från bland annat Harvard T.H. Chan School of Public Health⁷ har kommit fram till att måttfull alkoholkonsumtion kan vara en del av en hälsosam livsstil som leder till längre medellivslängd om det kombineras med andra kloka hälsoval.

Verktyg för fortsatt positiv konsumtionsutveckling

För att den positiva konsumtionsutvecklingen ska fortsätta minska lyfter utredningen att det finns fortsatt behov av en restriktiv alkoholpolitik med bland annat begränsningar i tillgång. Utredningen anser även att det är viktigt att säkerställa att alkoholpriserna inte urholkas av inkomstökningar som stärker köpkraften.

Konsumtionsutvecklingen ska ses mot ljuset av att antalet serveringstillstånd har ökat under samma tidsperiod⁸ och investeringarna i alkoholreklam har ökat från 120 miljoner kronor till 1500 miljoner kronor⁹. Vad gäller köpkraften av alkohol kan SVL konstatera att svenskarnas köpkraft av alkohol mer än fördubblats sedan 1976. Trots detta har alkoholkonsumtionen per capita inte ökat sedan dess. SVL menar på att det är av stor vikt att dessa fakta tas i beaktande vid utformande av politiska förslag som syftar till att minska den skadliga konsumtionen av alkohol. Om konsumtionsutvecklingen ses mot bakgrund av denna samhällsutveckling anser SVL att det finns svagt stöd för att ökade regleringar på alkoholområdet är framgångsrikt i syfte att minska den skadliga konsumtionen av alkohol.

Systembolagets ålder- och nykterhetskontroller tillsammans med deras informationsuppdrag är ett betydelsefullt styrmedel för att minska den skadliga alkoholkonsumtionen. För att ytterligare stärka fokuset på att minska förekomsten av skadlig konsumtion av alkohol bör Systembolagets uppdrag att informera om alkoholens negativa skadeverkningar enligt SVL handla om att informera om de risker som är förknippade med ett skadligt bruk av alkohol.

4 <https://www.can.se/app/uploads/2023/10/can-rapport-221-alkoholkonsumtionen-i-sverige-2001-2022.pdf>

5 <https://www.can.se/app/uploads/2024/03/alkoholkonsumtionen-2023-preliminara-uppgifter.pdf>

6 <https://www.can.se/app/uploads/2023/12/can-rapport-223-cans-nationella-skolundersokning-2023.pdf>

7 <https://www.hsph.harvard.edu/news/press-releases/five-healthy-lifestyle-habits/>

8 <https://regeringen.se/contentassets/abad1a4b1d494066bd81e2cb3dddbe08/dir.-2024-21.pdf>

9 Data från Sifo reklamätningar

Avslutningsvis ser vår bransch mycket allvarligt på de risker som skadlig alkoholkonsumtion kan medföra. SVL kommer därför fortsätta sprida kunskap om riskerna med skadlig alkoholkonsumtion och verka för en måttfull och ansvarsfull konsumtion av alkohol. Vi är övertygade om att branschen bör inkluderas i arbetet med att förebygga alkoholrelaterade skador.

Med vänliga hälsningar,

Elisabeth Due
VD Sprit & Vinleverantörsföreningen (SVL)
elisabeth.due@svl.se